

H 29-8

86

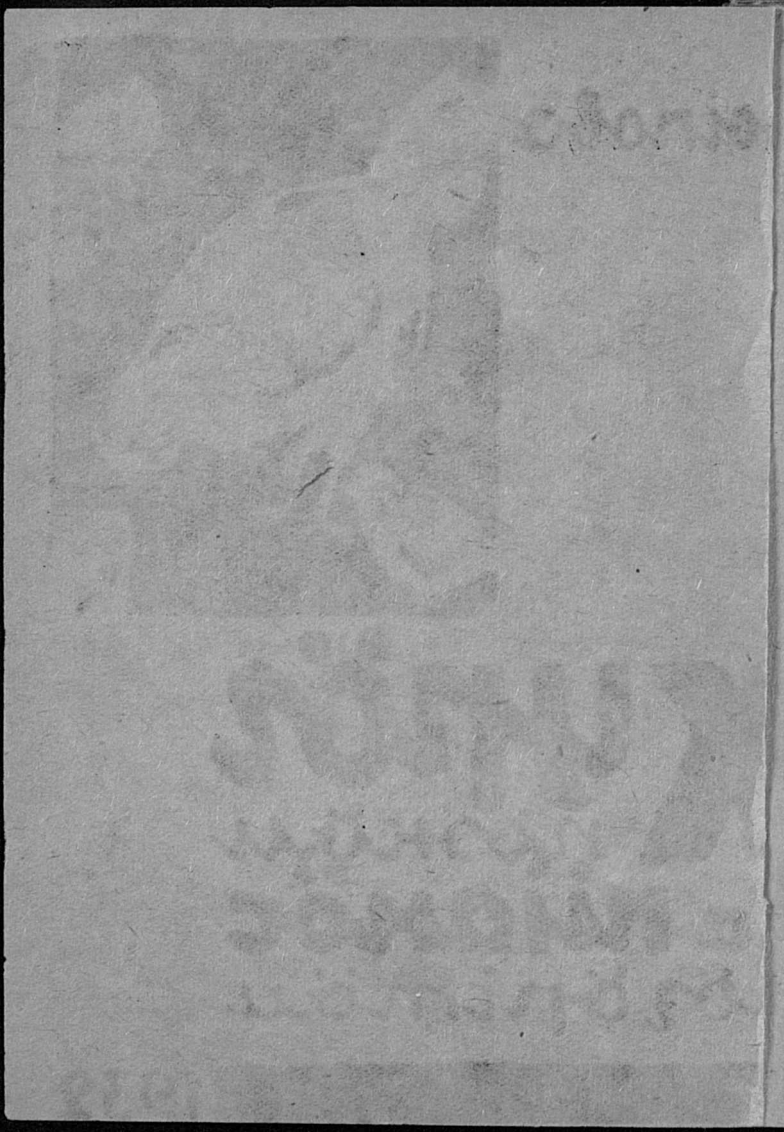
огінова

КОМІГІЗ

Купор
 носкюм
 да пияннос
 ады ӧрпимӧм

1939

Коми-3

1-270

Л. ОГИПОВА

КУРÖГ ПÖЖÖМ
d A
ПІАНСÖ dÖËÖРІТÖМ

Г.П.Б. в Лнгр.

Ц. 1933 г.

Акт № 262

КОМИ ГОСИЗДАТ
СЫКТЫВКАР

1 9 3 3

**Л. Осипова. Уход за паселкой
и цыплятами. Перевод с рус-
ского А. Елфимова**

Издан № 140. Заказ № 1492.

Уполномоч. Облита № А-1186

Тираж 3000 экз.

Сдано в набор 23/ХІІ-32 г.

Сдано в печать 10/І-33 г.

Редактор М. Доронин.

Техн. редактор А. Киселев.

Стат. форм. бум. 62×93, 1/32, 1,9 п. л. 29.184 зн. в п. л.

Тип. Коми Госиздата, Сыктывкар, Коммунистич. 2.

БУРМОДАМ АСГЫНЫМ КУРӨГ ПӨТКА ВІҶӨМ

Өнөз курөг-пөтка вiҶөм миҶан странаын мунө меҶса бөрын да еҶа доко-
да вiҶму овмөсын. Нинөм тан абу Ҷи-
вөыс.

ПосҶи, гөм да шөркөҶдем овмөс-
Ҷас, курөг-пөтка паҶкөдан моҶсө омөла
лыҶывлісны коланаөн, лыҶывлісны
ковтөм уҶөн. Омөла ҶөҶөритөмыс да
гоҶан суҶытөмыс курөгҶас геҶөда пөҶ-
гавлісны да Ҷона кулавліны.

Гортса пөтка—сiҶө меҶбур отсөҶ
ҶаҶ суҶытөм бырөдөмын. БөрҶа воҶаснас
миҶанлыс гортса пөтканымөс Ҷона чiнтiс
кулацкөҶ вредiҶельство.

Узбекістанын местнөҶ попҶас шөкта-
лөны вөлөм начкавны мөс i курөг, кодi
гөд гөна, кодөс-пө ыстiс Ҷен колхоҶник-

јаслы наказанънӧ пыѳдӧ, аслаиыс грех
вӧсна.

Пӧтка мијанлы сетӧ пӧтӧса чӧскыд
јај, колк, гос да гӧн.

Бура уж пуктӧмӧн, пӧтка виҗны абу
сӧкыд дај абу дӧна.

Гортса пӧтка виҗны торја-нын вы-
гӧднӧ совхозјасын да колхозјасын, лыѳ-
ѳысӧ кыҗ содгӧда јукӧдӧн. Сени пыр-
жык-нын ем сојан коласыд, кодӧн поҗӧ
вердны курӧг-пӧткаӧс. Но ми сӧҗ-жӧ
котырталам курӧг-пӧтка виҗан совхоз-
јас да колхозјас.

Пҗицеводческӧј трестлы колӧ 1933
воӧ аслас совхозјасын кыпӧдны курӧг-
пӧтка виҗӧмсӧ 20 миллон пӧткаӧҗ.

Вит вога план помалиг кежлӧ совхоз-
јасын да колхозјасын мед вӧли-нын горт-
са виҗан пӧтка 600 миллон душӧҗ.

Медым тыртны тајӧ плансӧ, колӧ
кыҗ мыј верман паскӧдны гырыс ӧтув-
ја курӧг-пӧтка виҗан овмӧсјас.

Гырыс колхозјасын нуӧдсӧ бура вер-
дӧм, да бӧрјысӧ бура колк вајысјасӧс.

Отувја овмөсын медса колана тор-
жыс сiјө, мыј почө курөг пијан пөжим
iнкубатор машина отсөгөн.

Iнкубатор гортса пөтка виқөмын нуө-
дө сещөм-жө уж, кықи-i трактор му вы-
лын.

Курөгөн пөжөмөн петө 10, а уна
пырыс-нын 15 курөг-пи.

Iнкубаторөн „курөг пөжан машина-
өн“ өтiк 3-4 төлыгөн петө 60 сурс
курөг-пи.

Тажө-нын лоө бур, ыжыд курөг фаб-
рика.

Кымын ыжыд iнкубатор (курөг пө-
жан машинаыс). сымын сiјө бур овмөслы.

Та мogyс өни птiцетрест стрөиталө
гырыс iнкубаторјас.

Бөрја војаснас, отувја социалистичес-
көј гортса пөтка виқөмын iнкубатор
бостiс ыжыд места.

1930 воө колхозјасын заводiтiс ужав-
ны 136 iнкубатор, кытыс петө мiллон
да жынјыс унжык курөг-пи.

Таыс кыкчы колхозжасын бетавсө
өтк лунжа курөг-пйан, коджас петисны
инкубаторыс матыса гырыс совхозжасын.

Колхозжасын бура курөг вйзөм, отса-
лас мйжанлы бурмөдны челадыс со-
жөм.

Мйжан пөтка дона сулалө заграңча-
ын. Лйшнөй пөткасө да налыс прөдук-
тасө мй вермам вузавны заграңчаө.
Ловжөн, јайөн, пөтка вузалөмыс, а сйзй-
жө гөн да колк вылө мй вермам бостны
машйнајас да сещөм төвар, кодй мйжан
оз-на тырмы. Мйжан пөтка вөдйтөмлы
колө лоны промышленнөй значек-
көөн.

Өткымын колхозжасын ем-нын гырыс
вермөмјас, пөтка вөдйтан ыжыд овмөс
котыртөмын.

1930 воө, Артухина нма коммуна
быдтис 38 сурс курөг, та пйыс пыр
вйзөм вылө колис 10 сурс душ.

Гырыс промышленнөй пөтка вйжан
овмөсјас котыртчөны сещөм рајонјасын,
көни паскалөма курөг-пөтка вйзөм.

Быд колхоз вермас лөгөдны аслыс
өтүвја пөтка виэом, кыз отсаган жүкөд.
Колө торја уж пуктыны і колхозникјас-
лыс ас ордса курөгјассө бурмөдөм вылө.
Колө лөгөдны колкјалөмсө гіжалөм,
буржык рөдаөс колөдны рөд вылө, колк-
јассө пөжны пуктігөн колө бура видлав-
ны, лөгөдны пөткајаслы пемөс сојанјас,
ставсө тајө колө лөгөдны колхозлөн
аслас шленјасыслы, коді виэө гортас
курөг-пөтка.

Воыс-воө курөг-пөтка пөжан (інкуба-
тор) лыд мијан содө. Но сіјө абу-на
тырмымөн, медем эікөз вежны пөтка-
улын колк пөжөм.

Тапонда, ковмас-на курөг улын пөж-
ны. Став пөжгыссө колө пукгөдны колк
вылө. Колө лөгөдны ставсө, медем лок-
тан војасө кыз мыј позө унжык бост-
ны бур да јон курөг піјан.

Тајө ыгаас віставсө медега колана
торјас јывгыс, кыз петөны курөг піјан
інкубаторын да курөг улын пөжөмөн.

КУЩОМ КУРӨГЛЫГ БОСТНЫ КОЛК RÖD VYLÖ

Медым ескө пөжигөн петис курөг пі, колксө пөжөм вылө колө бостны, оз том курөглыг, а кык арөса курөглыг. Кык арөса курөглөн піяныс лооны гырыгөс да јонөсжык, том курөгјаслөн дорыг.

Röd вылө колө бөрјыны медса бур курөгјассө, а локјассө бракујавны.

Омөла колкјалыг некор оз сет бур röd. Тамогыг зев колана кужны бөрјыны бура колкјалыгөс да налыг торјөдны колксө röd вылө.

Зев бура позас төдны бура колкјалан курөгөс вайөм колк сертыс, уна вайө онас да уна-ө төвнас.

Сещөм колхозјасын, көні емөг вид-лалана позјас да нуөдсө гјалөмјас, бура колкјалыг курөгјасөс төдны зев кокны.

Во чөжнас-кө колкјалөмсыс учотыс ез нуөдсы, позө бөрјыны куш төвса

комк сертыс. Төвоа комк лыфдымоо
октабр 15-өд лунсаң—январ 15 лунөң,
да нојабр 1 лунсаң феврал 1 лунөң.
Курөг-кө тајө каднас комкјалө, та сер-
ті поңө төдны, мыј тајө бура комкја-
лыс.

Бура комкјалыс курөг төвбыдөн
вајө 40 комк.

Шөркода комкјалыс вајө ысуна
ещажык. Төлынңіөті комкјавтөм курөг
лыфдыгө омөла комкјалысөн. Тащөм
курөгјаслыс рөд вылө комк комны оз
ков. Төвса комкјалөм серті комкјалыс
курөг поңө бөрјыны сөмын сещөм кол-
хозјасын, көні курөг візсө бур курөг
віқанінјасын да бура вердсө.

Лока візөмөн да најөс омөла дөңө-
рیتөмөн дүгдө комкјалөмгыс веег бур
курөггыс.

Сещөм кадјасө, кор он төд быд
курөглыс мыјта вајө комксө, поңө тор-
јөдны буржыка комкјалыслыс улө індөм
приметјас серті.

Бура колкжалыо курбглон бокса ам-
жасыс борладортыс вбсндикос, небы-
дос, лажжалана (лчкыштан-да).

Уна колк ваыс бур курбглон косточка костас тбр
куйм чун. Еща колк ваыс курбглон косточка костас
тбр кык чун.

Омла колкжалыелон сijo лыжасыс
кызос, чорыдос да оз лажжавны.

Тажо лы костжасыс бура i лoка колк-
жалыелон абу откодос.

Медым мерајтны лыкоетјасё, курөг-
ёо колё бостны шужа кјё мышла дорті-
ыс да чорыда кутны сјјёс кокёдыс, а

Бура колкјалыс курёглён мыш вомёнас тёрё чонён
к'пыдосыд. Љока колкјалыс курёглён тёрё кык чун

јурсё да бордсё сјјё-жё кјад гырғанад
дебны. Мерајтёмыс нуёдсё вескыд кјјён.
Та вылё колкјалан лы костас пуктысё
чуңјас. Бура колкјалан курёглы тајё лы
костјасас пуктысё кык лыбё кујім чун,
а омёла колкјалыс лы өтік чун.

Бура колкјалыс курөглөн кыномыс
колө лоны ыжыд. Пуктан-кө рушку
вомоныс курөглы китө, јурсаңыс морөс
лытыс да колкјалан лыкостјасас бура
колкјалан курөглы бердө став кipyдөсыд.

Омөла колкјалысгы бердө ссмын
кык мibö кујим чуң.

Бура колкјалыс курөг поңө бөрјыны
пөжсигөн тулысын.

Апрель төлысө-кө курөгјас бөрсө
виçодан лун вит, поңө зев бура төдны
медса бур колкјалыс курөгөс.

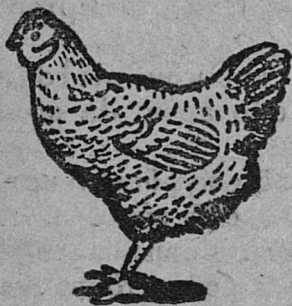
Став курөгсө, позјыс леңгөн, колө
бура видлавы, кодi на пйыс колкја.

Колкја курөгөс колө гижны ңим мibö
примета сертыс, поңө төдны најөс, кока-
ныс-кө налы көрталан кущөмкө пас
(ситеч лөскуп, тегма да с. в.).

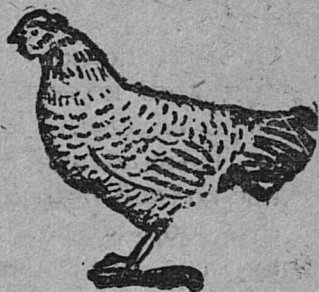
Регыдја кадө поңө гөгөрвоны, мыј
өткымын курөгјас колкјалөны кык лун
мысты коймөд луннас, мукөдјас лун кос-
мын, а коймөдјас-ңин колкјалөны дорвыв
3 лун да јешщө унжык.

Тулысын-кө курөг вайө дорвыв 4, 5
да 6 колк, сийө бур колкја курөг.

Тайө-жө каднас-кө курөг вайө сөмын
өтїк мїбө кык колк, да дугдавлөм со-
рөн, ташөм курөгыд ҫерт омөлік.

Бура колкјалыс

Люка колкјалыс

Рөд вылө ташөм курөгыдлыс колктө
колны ҫерт оз шогмы.

Бур колкја курөгјас пыржык долы-
дөс, јонжыка ветлөдлысөс, паскыд да
небыд задјаса.

Тулыснас асмогасан іныс налөн пае-
кыдөг, бытто небыдіка небчыштөма
да жынвыјө вооса.

Омөла коқжалыс курөгјас жугылөг,
ветлөдлытөмөг, пукалөһы јөжгылтчө-
мөн. Тушаыс налөн вјер, бөрладорыс
чорыд да петаніныс векһі, чуқыртчөма
да кос.

Бура коқжалыс курөгөн лыддысө
сіјө, коді коқжалө сор арөз, да сорөн
бырө сорсыс.

Таыс кынзі, кушөм курөглыс колө-
ны коқсө рөд вылө, сіјө курөгыс ме-
дым сојө бура. Колө бөрјыны сещөм
курөгөс, коді асылын воз петө да рыт-
ын сор пырө. Омөм курөг сојөм вөсна
озжык вөтлыс, а пыржык пукалө сор-
вылын.

Кор-һін бөрјан медса бур коқжалыс-
сө, колө і төждысны сы јылыс, медым
налөн коқјыс шогміс пөжөм вылө.

Кушөм коқк шогмө рөд вылө?

Рөд вылө оз ков колөдны вывті
гырыс коқјас, көв сіјө і вайліс бура

колкјалыс курөг. Сещөм колкјыс вермас
лоны кык віжаөн.

Вывті посңі колк пөжөм вылө бара-
жө оз туй. Пөжны колө бөрјыны шөр-
кодјассө. Колкјыслөн кышыс оз ков
јона кыз-ңі вывті вөсңід.

Колкјыс-кө вөсңід кыша, гуранөс,
пөжны сіјөс оз шогмы.

Вөсңід кыша колк, пөжігас курөг
вермас жугөдны. Кышыс-кө вывті кыз,
курөг-піыс бара-жө оз вермы нырнас
жугөдны да пөдө.

Сің-кө, кыз кыша колк бара-жө оз
шогмы пөжны.

Колк пөжны пуктігөн мед вөлі мі-
чаөс, чістөјөс, но мыскавны оз ков.
Мыскалөм колк регыд шыкө.

Сөстөма да пелка колө віңны поз-
јас, секі і колкјыд лоө сөстөм.

Нөтік вежытөг да шыктөг колк
вермө овны куім ңеделөң.

Дыр кујлөм колкјыс, пөжөм лоө омө-
лік. Кымын колкјыс свежөј да бур сы-
мын сетыс лоө бур да јон курөг пі.

Колхозница пасяко вајом курог кель

Пөжнн ләсәдчигөн колксө колө пас-
жавны карандашөн.

Кызладор колк помас карандашөн
пасјыны төлыс да лунсө кор колксө вәјө-
ма да кушөм курөглөн.

КЫҢИ ТӨДМАВНЫ СВЕЖӨЈ КОЛК

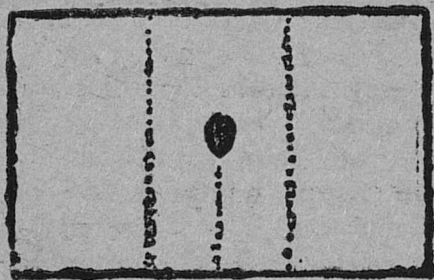
Колксө-кө абу пасјөма кушөм төлы-
сө да лунө вәјөма, свежөјлунсө поңө
төдмавны југыд воңын вәдлалөмөн. Вәд-
лавнысө поңө торја вөчөм прөборөн,
кодө шусө овоскопөн.

Овоскоп поңө кокңидә вөчны ас-
лыным.

Тәјө вөчны колө бостны 3 кусөк
картон лөбө фаңера.

Картон куңаыс мед вөлі 40 см.
гөгөр да пагтаыс 20 см гөгөр. Тәјө
картонсыс лөбө фаңерагыс вөчасны ку-
ім бока көрөб. Медым көрөбыс ез пас-
кав, картонсө вурөны суңысөн. Көрөбсө-
кө вөчан фаңерагыс, сөјө колө кутыш-
тавны проволокаөн. Отар көрөб бокас

вундыё колк төріг ыждаыс роџ, но
 вундыныс роџсө колө сіз, медым колк-
 жыс көрөбгыс ез ус. Көрөбсө роџөдтөз
 пыщкас пуктысө бја лампа. Роџөдчысө
 б. жүгөр вестыс.

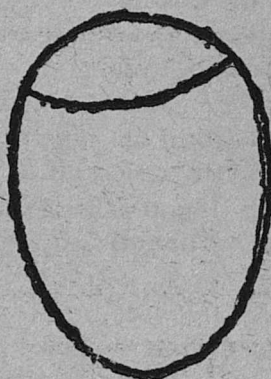
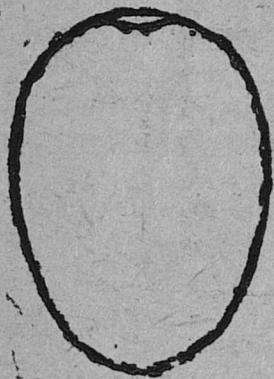
Куім кусок картон овоскоп вылө.
 Шбрас колклы роџ.

Кор відлыны ковмас,
 колксө бөгтөны шөр да
 воџ чуһөн, кодөс сөгга
 вайөны овоскоп роџ воџө.
 Колкжыслы сені колө
 лоны, медым щөщыдла дорыс вөлі
 вывлан, лампа бі жүгөрганыс колк пыщ-

кас овоскөн. Ич-
 дөма, көн овос-
 коп пышкын кол-
 лө сулвны лам-
 палы. Овоскоп
 стен вундасын
 колө лоны лам-
 пакөд паныдөн.

кӧсыс кутас тыдавны ставнас. Колк
щӧщыдла дорыс кутас тыдавны ӳк
тыртӧмӧн, кодӧ и шуӧ пугаӧн.

Выл свежӧй колкӳн пуга ичӧтӳк.

Выл колкӳн пуга. Ташӧм
колкӳс шогмӧ пӧжӧм былӧ

Ташӧм пугаӧн колкӧ ӧз
шогмы пӧжӧм былӧ

Дыр-кӧ колкӳйд кујлас, сӧйӧ космӧ да
пугаыс ыждӧ. Гырыс пуга-а колкӳс
пӧжны ӧз шогмыны.

КЫҢИ ДӨҢӨРІТНИ МЕДЫМ КУРӨГ- ЖАС ВАИСНЫ УНЖЫК БУР РӨДА КОЛК

Курөг вермө колкјавны петуктөг, но пөжны колө рөдәга. Пөжигөн-кө курөг улө вескалө свежөј рөдәйтөм колк, сетыг курөг пі оз пет.

Медым пөжигөн колкјыг петіс курөг пі, јона сы сајын, кущөм арлыдаөг курөгыс сіз-жө і петуқыс.

Торја-нын лоө төдчанаөн кыңи најөс дөҗөритөны.

Том молодушка колкјыг да том петукјасыг, пыржык курөг піыд лоө слабиңік.

Рөдәдөтөм (петуктөм) щөг пөрыг курөгјасыг, вісіг да омөлік курөг-петукјасыг колкјасыс лоөны рөдтөмөс.

Бур рөда племеннөј пөткалы колө бур оласног, гулајтөм, сөстөм сынөд да шонді.

Омөл ветлан местаын да җәескыд оланін вөсна петукјас гежөда талалә-

ны курөгјасөс: колкныс лоо рөдзүтө-
мөг да піјаныс лооны коңөркод слабөс.

Медым бостны бур рөда (племен-
нөј) колк, курөгөс колө лезлыны гулај-
төм вылө быд лун.

Візныкө курөгөс петуктөг, пөжөм
вылө колксө колө бостны кыкһеде-
лыс һе воэжык, а буржык ескө вөлі,
колө-кө төлыс петук лезөм мыгтыс.

Медым бостны рөдзөга колк пөт-
калыс, колө төвбыд бура вердны. Омө-
ла вердөм пөтка тулысладор омөлтчө-
слабитө. Сыпонда первојја кадас сіјө
вајө рөдзөдгөм колк. Омөл рөдзөга-
петуктөм колк лоо сыпонда, кор 12
курөг вылө сөмын 1 петук. Петукыс
најөс оз уфит талавнысө, да колкныс
лооны щөгөг.

КЫҢИ ВІЗНЫ ПЕТУКА КОЛК

Рөдзөга-петука колк колө візны
щыкөмыс торјөн.

Рөдзөга петука колкјыс візсө ыр-
кыд сөстөм кос сынөда комнатаын.

Колкјыс-кө кутас кулыны пач бер-
дын, сiјö кутас космыны, а тајö јона
тöдчö курög пи петöмлы.

Матi пач дорын, лiбö шондi возын
олан колкјö, вермö кадтög да збылыг
пöжтög рöдiтчыны курög пи.

Кор ташöм колкјыс ыркалö, рöдiт-
чöм курög пыс кулö да колкјыс кутас
сiсмыны.

Кор колкјыд абу уна, буржык сiјö
вiзны һеыжыд көрчiнкаын, медем
колкјас дiнтi вöлаа ветлiс сöстöм сы-
нöд. Быд кык-куим лун мыгтi колксö
колö назöһика вiдчiгöмөн бергöдлыны
мöд бок вылö.

Колксö-кө он мöд бергöдлыны мöд
бок вылö, вiжыс вермас кышпiјас космы-
ны да рöдiтчöм курög пыс кулö. Курög-
пöгка вiзан колхозјасын да совхозјас-
ын, көнi чукöрмö уна рöдзöга-петука
колк, најöс колö пуктавын торја пызан
вылö лiбö жажö.

Ташöм пызан јöрас быд колклы
лөгöдгö роч. Быд аслас курög колклы

лӧсӧдсӧ торја рад. Колкјыс, шӧшыдла
дорнас вывлаӧ, нолӧд јукӧн мындаыс
пуктысӧ пызан јӧр рокас.

Колхозын курӧг колж бӧрӧны

Тажӧ поӧ вӧчны прӧстӧжыка. Пы-
зан бокјасас тувјавлӧны планкјас, сес-
са пызан вылас кӧскалӧны сӧстӧм су
(зерно). Су слӧјсӧ гуранӧдыштӧмӧн
пукталӧны колксӧ да тыртӧны слӧ

жыңјоҕыс кымын. Колксө чукөртігөн
сыкөд колө вөдйтчыны јона видчыгө-
мөн:

Оз ков тракјөдлыны да болтајтны,
медым ҥе орөдны пыщкөсса оболоч-
касө. Шыкөм оболочкаа колк пөжны
оз шогмы.

НЫҢИ БӨРЈЫНЫ ПӨЖЫГ КУРӨГ- ЈАСӨС да ЛӨГӨдНЫ ПОЗСО

Колө старајтчыны медым рөдзөга
курөг пі пөжигөн петіс воҕжык. Секі
најө арлаңыс вермасны-ҥін бура колк-
јавны.

Буржык вөлі пөжны-кө пуктан март
помасігөн лібө апрелын, но ҥе сорөн
мај 15-д луныс.

Гор пөжөмөн курөг-піјан пыржык ов-
лөны слабөс-омөлікөс, најө колкјалөны
сөмын тулысын да шоча овывлө на-
ыс бур колкја курөг.

Пөжөм вылө бөрјысө рамыңік ку-
рөгјас. Вөј-полыс курөгјас, шочжы-
ка овлөны бура колкјалысөн.

Родзодга колк выло пөжны пукты-
төз, колө, медем сiјө бура пукаліс.
Курөглы колө дыр пукавны позын да
кнуткыны. Пөжган інсө колө лөгөдны
сещөм местаө, медем сiјө некод ез
вермы відлавны һи вөрәөдлыны. Олан-
іныс колө лоны косөд, пемыдіңик, сөс-
төм сынөда.

Колө төдны, мыј пөжган позсө не-
кущөм ногөн оз поз пуктыны вывті
кос да жар оланінјасө, колкјыс сен
коемас, да пожомгыс пөмзаыс оз
ло.

Позсө позө вөчны лапкыдк јашщикө,
важ појјө, лібө гөгрөс көрәінкаө. Поз
пыдөсас пуктысө небыдк турун,
лібө посңид небәөдөм ізас.

Медем позјас ез овмөдчыны насе-
комөјјас волөссө колө бура кіскавны
персідскөј ромашка порошокөн

Пөжнысө колө пуктыны рытын.

Гырысжык курөгјаслы пуктөны 15,
колк, шөркоддемјаслы 13, а посңыд-
жыкјаслы 9 лібө 11 колк.

Колк лыдыс сесе пуктысё по-
вофда серті.

Кымыт шоныд повофдаыс, сымын
унжык пофё пуктыны колксё.

Воф тулысын пөжны пуктёны 11-13
колкјыс оз уна. Гожёмын пофё пук-
тыны 15 колк.

Пыржык пуктёны колксё пөлөн, та-
јё вөчгё сы понда, мыј өтік колкјыс
төрө шөрас, а мукёдыс пуктавгё орт-
чөн сыгөгөр.

КЫҢИ ДӨҢӨРИТНЫ ПӨЖГАН КУ- РОҢОС

Пөжгыс курөглы колё петавны поз-
јыс быдлун өтчыд. Тајё каднас сылы
колё сојны, јуны, ректыны ассыс же-
лудоксё да лыа вылын пуртыкасышт-
ны.

Пөжган курөгыс-кё ачыс позгыс оз
четчывлы, то сјјос колё кокнїдїка чет-
чөдлыны. Первојја суткінас пөжсїсөс
оз ков вөрөдлыны.

Мод лунсағыс-ның колө сійөс бост-
лыны быд лун өтік пөраө. Курөгыс-кө
минут 20 мысғи ачыс позјас бөр оз пыр
колө јөртны мырдөн.

Пөжгыс-сө колө леҗлывны і сыпон-
да, медем позјыс төлалыштис, вежгыс
сынөдыс.

Колк пышкын сөвмыс курөг пілы
колө лолавны сөстөм сынөд. Сынөдыс
колк пышкас пырө кышпырыс, но сійө
сінмөн он вермы адзыны. Колк кыш
роҗјасөд петө газ, коді ковтөм сен
рөд-итчөм курөг піјанлы.

Пукалыс курөгыс-кө позгыс шоча
четчывлө, позјыс омөла төлалө да колк
пышгыс сынөдыс оз вежгы, петөм ку-
рөг піјаныс овлөны зев омөлөг.

Курөг пі петан бөрја лун-војас,
пөжган курөгыс пукалө зев шыңитөв,
но мукөд дырјыс најө овывлөны зев
безпокојнөјөг. Ковывлө најөс віҗны
позјас, вылысағыс мыјөнкө вевтөмөн.

Сіјө пөранас, кор курөгыс гулајтө-
ветлө, позсө колө віҗөдывлыны.

Тайо вочсо былун.

Жугавлом колкјассо поэмы коло шыблавны. Лакөссөм колкјасыс видчисөмөн чышкавсө небыдик ва рузумөн да важ волөсыс вежсө вылөн.

Пөжган курөгөс коло вердны луннас өтчыл idjөн. Мукөд сикас небыл көрымөн буржык не вердны. Небыл сожанөн курөглөн слабитө желудокыс.

Поэо і колана пөжган курөглы сетывны посчидик нырөм шом да гырылыа, а јуны сөстөм свежөј ва.

Медбөрја лунјасас, кор-һин курөг піыс кутас петны, курөгсө поэмыс лезывны оз поэ.

ПӨЖГИГАС КОЛКСӨ ДӨҖӨРИТӨМ

Медым төдны, кушөм лоө петас котырыс, пуксөм мыстыыс 6-d мибө 7-d лунјасас коло колксө југыл возын видлавны. Видлавнысө коло овоскопөн југөр возын.

Рөдитчөм курөг піыс-кө быдмө кыз коло (правильнө), то секи колк шөрас

кутас тыдавны сөдінк чут, да сөөан
быд бокө муно гөрд виҗас.

Колкјас-кө тыдалө сөмын сөд чу-
тыс, а гөрд виҗасыс абуос, сени-һин
рөдҗтөм курөг пиыс кулөма.

Сещөм колкјасыс шусөны ботөн
(болтунами).

Колкјыс-кө свежөј, пышкөсыс дон
југыд, сещөмыс рөдҗөдтөм колк, да ку-
рөг пі сетыс оз-жө пет.

Мөдыс видлалөны 2 һедел мысты
пөжны пунктөм бөрас. Сіјө каднас ку-
рөг пиыс колк пышкас ловја-һин, ачыс-
сө колкјыс сөд гудыр.

Пугаыс јона торјалө колкса сөд
чут торгыс.

Колк пышкын сөд чут доргөгөрыс-
кө төдчө југыд местајас, да сывөсна
пугаыс торјалө омөма, висталө, мыј рө-
дҗтөм курөг пиыс кулөма.

Кыз ботмөм, сізі-жө і свежөј (пөжсы-
төм) рөдҗөдтөм колкјас позјө колны оз
ков. Свежөј пөжытөм колкјас позө

сојны мѣбѣ курѣг пѣансѣ верѣны, а бот-
мѣмѣассѣ шыбытны ортсѣ.

Сещѣм колѣкѣассѣ-кѣ он идрав, гѣрд-
ѣыгѣм курѣг пѣаныс кутасны сѣгмыны.
да кутас тѣдчыны і ѣонѣѣѣа гѣрдѣыгѣм
курѣг пѣанлы.

КУРѢГ ПИ ДѢѢѢРІТѢМ

Кыш пѣыг петѣм курѣг пѣанѣс бот-
тѣны пѣжганыныс да пукталѣны возвыв
лѣгѣдѣм кѣрѣнкаѣ мѣбѣ пожѣ.

Пыдѣсас волсалѣны ѣбыѣѣк сѣс-
тѣм матерѣѣ. Вывгаѣыс кѣрѣнкасѣ
вевѣтѣны ѣбыѣѣк шоныѣ чышѣанѣн,
медым кѣрѣнкаас пырѣс сѣстѣм сынѣд.

Кор став курѣг пѣыс колѣк пѣгыс пе-
тѣ, сек курѣгсѣ позгыс боттѣны да
верѣѣны. Сѣѣ каднас колѣ вежны во-
лѣссѣ да позсѣ лѣгѣдны вымыс.

Медым курѣг пѣанѣс тоѣѣас, пыщ-
ѣас да мукѣд гагѣас ез сојны, ез дѣз-
мѣдны, ыжыѣд курѣгсѣ колѣ кѣскавны
перѣѣдскѣѣ ромашкаѣн, да ассѣ лѣзны
бура пѣѣѣм пѣын пуртыкасны.

Зев колана курөгыслыг јурсө да бордусө мавтны госөн либө карболовкаа ваҗемінөн, таыг гагјас пырыгыр кулөны.

Позјыс лөгөдгө шоныд местаө да курөг піјаныс леҗдывгөны мам улас. Öтк кадө уна курөглыг петөм піјансө мукөд дырјыс өтлаалөны өтк мам улө.

Мам дінө колө став позтырсө өтлавын рытын. Лунын-кө пуктан мукөд позтырса піјансө курөгыс вермас кокавын.

Курөг піјан полөны прөстүдаыс. Торја-һин колө видчигны воҗ пөжөмыс. Курөг пі оланіныслыг жоҗсө колө кигкавын кыдјөн. Волөстөм жоҗын курөг піјан кынмөны, чукөртчөны мөдамөд динас да омөла сојөны, торја-һин первој лунјасө. Таыг кыңаі, куш волөстөм жоҗын курөг піјан вермөны кыңтыны асгыныс рушкусө да кокнысө. Кынөм көҗалөм пондаыс заводітөны мытһтны.

Курөг пијанос колө вердны медеа бур да пөтөса көрымнас. Курөг пијан вердсөны торјөн гырыг курөгјасыс, торја нарошно лөсөдөм дозјыс.

Бостөны вевттөм јашщик, кык либө куим боксө вөчөны решеткаөн, тувјавсө планкјас, 7 саңғиметрсаң 9 саңғиметрөң мөда-мөд костыс.

Сетчө сесга кигтөны сојан, да тыртөм јашщикөн вевтөны, пыдөссө вывлаң.

Курөг пијаныс, јашщикас вөчөм роҷөдыс, кокњыда төрөны ветлыны.

Гырыг курөгјасыс сјө роҷөдыс пырны оз вермыны.

ИНКУБАТОРӨН (МАШИНАӨН) ПӨЖӨМ

Колк вылын курөг пукөдөмөн поҷө пөжны сөмын сек, кор колкјыд пөжнысө абу уна.

Колхозјасын, көні колкыс уна, таңи пөжны зев манливө дај абу выгөднө.

Овмөсјасын колө лоны том мөлө-
душкајас, сыпонда, мыј том курөг
колқјалө і төлын, кор колқыс мед до-
на. Мөлөдушкаөс бура быдтытөз колқ-
јөдны оз поз.

Уна рөда курөгјас тыр вірјәјө во-
өны оз өтік пөраө. Шуам, лечгорн,
міноркі рөдјас, 5-6 төлыгөз оз лоны
сполнөјөг. Род-ајланд, плімутрок, ві-
андот колқјалөны сөмын 7-8 төлыг
бөрті.

Роч курөгјас заводітөны колқјавны
нөшта сорөн.

Сыпонда мөлөдушкајасыс-кө көсјө-
ны колқјавны нојабрын, лечгорн да
мінорк рөда курөг піјан колө, медым
петісны апрелын, мајын; род-ајланд,
племутрок — мартын лібө апрелын.

Воз пөжөм піјан шочжыка овывлө
сы понда, мыј пыржык курөгыс пука-
лө-пөжсө, сор тулысын.

Та понда колхозјаслы воз пөжөм
корены сөкыд. Гырыг колхозјасын, кө-

ні курөг-пөтқа лыдыс уна курөг пісө петкөдөны інкубаторөн. Сіјө сещөм машина, коді вежө курөглыг пөжөмсө, да өтпырјөн петө1000 курөг-піөз.

Інкубатор, сіјө кык. пөвса етенаа топыд јашщік. Јашщікас колксө пуктавы ем сетка.

Інкубаторын колқјас шоналө сещөм шоныдөз кызі курөг улын.

Інкубаторас тајө шоныдыс өві сама да быдлаын өткод. Інкубаторсө шонтөм вылө, бокас лөгөдгө ізшомөн лонтанін.

Неыжыд інкубаторјасө позө пуктыны ыжыд карасін лампа. Гырыг курөг пөжан інкубаторјасын, кытыг өтпырјөн петө уна сурс курөг пі, шонтыгө угольнөј пачјасөн.

Курөг аслас колк вылын пукалө да шонтө сіјө аслас јайнас 21 лун. Інкубаторөн сіз-жө шонтыгө 21 лун.

Пачсаң лібө лампасаң, інкубатор вевдорас шоныдыс кајө торја труба-

јасод, көні кујлоны колқјасыс. Өткод
шоныдыс інкубаторас кутгө торја при-
борөн.

Тажө приборыс өтлалөма клапана
рычагөн, коді олө пач, мібө лампа вы-
лас.

Тажө лөгөдөмыс інкубаторас кутө
шоныдсө сешөмөс-жө, кушөмөс сетө
пөжган курөг пөжігас. Інкубатор
оланінгыс колө бура сынөдсө вежлав-
ны, медем колқјасыс ез космыны, ме-
дым інкубаторас сынөдыс ыркавлыв-
ліс.

Шоныдыс відлавгө градуснікөн. Ыр-
кыд сынөдыс відлавгө торја приборөн,
коді шусө гігрометрөн.

Быд інкубаторө пуктысөө правілә,
кытчө і гіжөма, кыз колө вөдіт-
чыны машинаөн. Пөжган курөг, кор
пукалө колқ вылас, колқсө бергөдлө
ачыс ңекымыныс луннас.

Ташөм самөн інкубаторө пуктөм
колқсө колө бергөдлыны, заводітны
пуктөмгаңыс 3-д лун ритгаңыс.

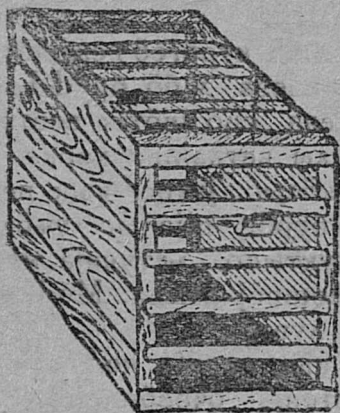
Бергöдлöны кыкыг лун, рыт і асыв
Гырыг інкубаторјасын колкјыс бергöд-
лысö торја рычагөн.

Курöгыд пöжсигад быд лун петав-
лö позсыд сојны до гулајтны. Сіјö
каднас колкјыс ыркавлыштö да төла-
лыштö.

Тащöм төлөдөм да ыркөдлөм сіз-
жö колана і інкубаторö пунктөм колкјас-
лы. Первојја һеделас колксö ыркөд-
лывлöны, сіјö каднас, кор колксö бер-
гöдлöны: 8-саң да 18 лунöң колксö
ыркөдлöны, заводітöны 5 мінутсаң да
помалöны 20 мінутөн. Сіјö каднас-жö
колксö колö бергöдлыны мөд бок вы-
лас. 18-д луннас колксö бергöдлöны
да ыркөдöны медбөрјаыс.

Сесса інкубаторсö курöг-пі петтö-
чыс востывны оз ков. Інкубаторас-кö
костысаніныс колкјас лотök улас, сек
колк піыг петөм курöг піјан агныс
вескалöны сетчö. Інкубаторас-кö ко-
тысаніныс вевдорас сек, курöг пісö ко-
лö нуны сетчö.

Когтыганінын курөг пісө візөны
суткі кымын.

Курөг піжан решеткаб пырбиы ташом жаңшыкыи! сожо-
ны ассыныс сожансө

Та бөрын најөс нуөны іскусственнөй
матка дінө, коді шусө елевеза мбө
бруддер.

ИНКУБАТОРӨН ПӨЖӨМ КУРӨГ ПИ
ДӨЗӨРІТӨМ

Курөг пі быдтігөн медга колана
шоной оланін да бура, төлкөн сіјө вер-

дөм. Кор курөг пі-тө пөжан інкубаторын, быдтынысө да дөңөритнысө најөс лоө курөгтөг.

Сіјө лібө курөгсө вежө іскусственнөј matka елевеза лібө бруддер.

Елевеза сіјө ічөтік вевта өшіңа да курөг пілы ветланіна керка.

Пыщкөсыс јуксө кык пелө. Отар жыңјас курөг піјаныс уәоны војнас; кытчө пуктысө „летучаја мыш“ пөнар лібө нарошнөј лампа. Мөд жыңјас гулајтөны луннас.

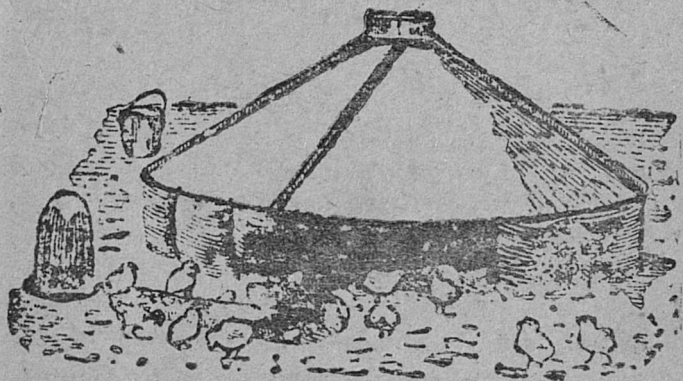
Тажө кык оланін костас вөчсө вөснідік стена, өңөсөн. Тајө өңөсөдые курөг піјан вермөны пыравны уәланінас да лунын шонтысөм могыс, сеті пыр шоныд.

Ещанік курөг піјан быдтігөн вөдітчөны шонтанөн (грелкаші). Тајө шонтаныс шусө бруддерөн.

Бруддер сіјө ыжыд металлическөј жонтік. Жонтік улө лөсөдчө лампа лібө пач. Бруддерјас овлөны карасінаөсө лібө угөлнөјөс (шом).

Өтік бруддер улас поңо быдтыны
300-саң да 500 курөг піөз.

Бруддерын медса шоныд лампа
дорас, кымын сыг ылын, сымын көзид.

Курөг піжан, кодјас быдмөны бруддер улын.

Сывөсна курөг піжані вермөны бөр-
јыны аслыныс места кыті налы колө.

Бруддер улө курөг піжане ө колө
лезны кымөра пөраө. Сіјө кад нас најө
регидөн пырөны сы улө да велалөны
сетчө.

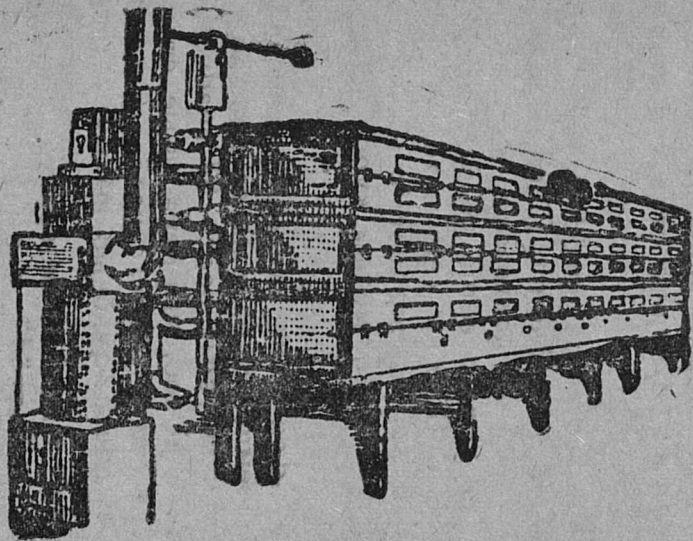
Первојја каднас колө курөг піјаныс-
лы отсавны шоныдсө корсны, мөдногөн
најө вермасны прөстудитчыны.

Медым курөг піјаныс лампасыс ыла
ез мунны, бруддер дінас пунктөны тыв
(сетку) мібө шочиңика разјөн пощө-
ны.

Елевезаын да бруддерын курөг
піјанөс бура быдтөмөн да бура дөзө-
ритөмөн, поңө сещөм-жө бура кыз і
курөг быдтө. Колө сымын бура төдны,
мыј оз поң курөг піјан көлны аске-
жаныс лун ңі вөј.

Колө візөдлывлыны лампа ломты-
гөмсө, да бруддер оланінсө төлөдлыв-
лыны. Бруддерын мед ез вөв ңекущөм
дук. Торја-ңін колө візөдны, медым
карасін коптитөм дукуыс ез кыв. Быд-
лун колө асмогнысө ідравны да олан-
інсө весавны. Колпак улас да эле-
веза пыщкас кістгө кос посңидік лыа.

Курөг пі оланіныс ставнас волсавгө
сөстөм кос шырөм ізасөн. Волөссө ко-
лө щөкыдзыка вежлавны.

Ыжымд инкубатор, кытчы төрө 12 оурс колк Ломтысөө
изшомби, Стрѣтѣма СССР-са, Спартак" мастерскѣын

Курөг-пөтка візыс колхозніклы колө бура візөдны көзыд мбө шоныд курөг піжанлөн оланіныс, торја-ның елевезаын војнас. Лампа бөрғыс-кө он візөд-лывлы, өтік војө поэө став курөг пісө віны.

Сіз-жө оз ков вунөдны тајө ујас кулаклыс лок вөчөмсө (вредітелство). Инкубаторсө-кө колхозгаң сувтөдөма ылө, вој кежлас сетчө колө сувтөдны стөрөжөс. Вөвліны сешөм торјас, кор кулакјас војын заводітісны инкубаторсө шыкөдны, медем курөг піжансө віны.

Брудер улын, елевеза уған вежөсын температураыслы оз ков лоны Цельсіја градуснік серті 37 градусыс вылын. Сіјө лөө, мыј ртуѳ візыс стекланнөј трубка пыщкас колө лоны медем ез вөв 37 јукөныс вылын.

Вывті ыжыд температура курөг піжанөс омөлтчөдө, а вывті ічөт тем-

ператураөн курөг піјаныд вермөны кувны.

Кор курөг піјан быдмыштасны, оланінсө шонтывнысө колө-һін омөм-жыка.

Төлысса курөг піјанлы оланіныс колө лоны 26 саһ да 29 градус Целсіја серті.

Курөг пісө-кө пөжөма шоныд вопомө, сек елевезасыс лампасө вој кежлас оз ков өзтывны. Луннас курөгпіјансө візөны сіјө оланінын, көні сула-лө елевезаыс лібө сөвсем вөлавылын.

Воэ тулысө курөг пі быдтігөн шоныд лунјас лотөз елевезасө ломтөны 4 һедел чөж.

Ломтынысө колө оланінса көзыд-шоныд сертіс.

Таыс кынжі колө візөдны курөг пі бөрсаыс, курөг піјанлы-кө көзыд, секі најө чукөртчөны чукөрө да нораһика чіпсөны. Оланіныс-кө вывті жар, курөг піјан секі лолалөны вомсө паскөдөмөн вывті сөкыда да частө. Температура-

ыс-кө бурещ, сек курөг піян чукөрө
оз чукөртчыны. Лунын најө веселөс
да ветлыгөс, а војнас водөны чукөрө
(өтлаө) да өdjө унмовсөны.

Искусственнөј matkaыс сувтөдсгысө
шоныд оланінө, кытөні колө шоныдыс
оз еща 15 мбө 16 градус Целсия
серті.

Кор быдтысө курөг піыс уна сурс,
бруд-ферыс лөсөдсө торја помещењнө
(оланінө), кодјас шусөны бруд-фергауз-
јасөн.

КУРӨГ ПІЈАНӨС КОЛӨ ВЕРДНЫ ЧАСТӨ ДА ЕЩАНЫКӨН

Курөг піянөс, кор петасны колк
піјыс, верднысө оз ков термасны.

Первојја кадас курөг піыслы сој-
нысө оз-на ков. Сіјө пөт колк пыщ-
көсса віжнас, кодөс јешщө бөгтіс
колкјас.

Колк кыш піыс курөг пі петігөн
сіјө віжыс, гөг роҷөдыс пырө сылы
пыщкас.

Кутан-кө курөг піжанös вердны^р первојја лунсаңыс, вермас лоны вивті вердөм (јодмас), курөг піжан кутасны мытїтны.

Колк піыг петөм курөг пі сөкта-нас 35-саң 40 граммөз.

Куім төлыгөн сылөн сөктаыс каяө 600 граммөз. Сојнысө курөг піжаныд вермөны вивті јона, но зобныс да же-лудокныс первојја пөранас ічөтїкөс-на. Да ногөн колө курөг піжанös верд-ны ічөтїкаөн да частө. Сојансө колө сетны 5-ыг мїбө 6 ыг не еща луннас. Öтпырїөн сетсө налы сымында сојан-сө, медым вермісны 15 мїнутөн сој-ны. Верднысө курөг піжансө колө кыз-мыј гоғө воғжык асылын.

Медбөрјасыс луннас сетөны сорө-нїк рытын. Сїзнад рытја да асја сојан сетөм костыс оз ло ыжыд.

Курөг піжанös колө вердны пыр өтїк пөраө. Сојан сетөмсыс-кө сорман, курөг піжаныд безпокоїтчөны.

Гетöмыс-кö лоö кадгыс возжык,
сек курöг пiяныс соjоны сiјос омöла.

Сыпонда колö вердны сiз, медым
соjан геталöм костыс вöлины öткoдöс.

Курöг пiян, инкубаторыс петкöдöма, колö велöдны
кокасны

Первоjја кык-куим лунјассö курöг пi-
janös соjансö кокавны да васö јуны
колö велöдны.

Гојансö кiстöны пöв вылö да чуñ-
наныс ташкöдöмөн курöг пiјансö чук-
салöны. Курöг пiјан чуñшысö кывзö-
мөн заводiтöны кокавны агныс. Ме-
дым велöдны курöг пiјансö јуны, налы
пуктыгö ваөн лiбö јөлөн јуан доз.
Богтöны курöг пiсö һебыдiка да јуан
дозјас сылыг нырсö купајтöны.

Курöг пi первојја војтјассö һыла-
лö, а бöрынас заводiтчö јуны ачыс.

Курöг пiјан вердiгөн колö најöс вi-
зöдны, сы понда, мыј најö сојöны оз
öткода. Öтiк öдјөн, мöд назөн.

Кушöм курöг пiјан сојöны назөн,
омöла, најöс колö јешцö вердны тор-
јөн мукöдгыс. Комак пiјыс петöм мыг-
тi курöг пiјанöс вердöны сöмын 48 час
колöм бöрын.

Первојја көрымыс пыржык овлö чо-
рыд һаһ крöшкыс, посһiдiк пуöм
комак пiын. Та бöрын сетöны јöv пiјын
пуöм сук проса рок. Гојаныс сетгö
быд 2 часын, сымда, мыјда вермö ку-
рöг пiјыс сојны 15 мiнүтөн.

Гырк пушкас курөг пілөн чорыд колқјас вывтї сөкыда пугөны, торја ңн сылөн белоқыс. Рокөн вердігөн тыдовтчывлө, мыј курөг піјан щөкыда вісмывлөны гырк пышкөс вісөмөн. Сыпонда мїјан гырыс промышленнөј пөткавїзан овмөсјасын верднысө заводітчөны посңі шыдөссаң.

Туса көрымыс курөг піјанлы сетсө луннас вітыс, дрөбітөм кукуруза, шобді да зөр шыдөс. Тажө сојаныс пыр өтмында.

Сојаныс-кө 15 минутнас оз бырсїө колө ідравны. Јунысө сетсө пөсмөс вөра јөв.

Первојја каднас курөг піјанөс јукталө колхоҕңік, көді најөөс дөҕөрітө.

Гесса, кор курөг піјан велалөны јуны, јөвсө налы колөны лунтыр кежлө.

Кык ңеҕелса курөг піјанлы тусора сојаныс сетчө сөмын 3-ыс лун.

Сїјө-жө каднас налы сетчө кујимыс-кө лун посңі ізөм көрым. Ізөм сора

көрымыс овлöны шабди öтрубыс, ку-
курузаыс, лы да јай пыҗасыс.

100-d јукөн көрым вылö, посңи
изöм көрым колö богтны:

Виҗ изöм кукурузаыс . . . 20-d јук.

Гырыс шабди öтруб . . . 20 "

Шөркөд-да шабди öтруб. 20 "

Јай пыҗ 10 "

Изöм лы пыҗ 5 "

Шом 1 1/2

Јунысö сетчö мös вöра јöv.

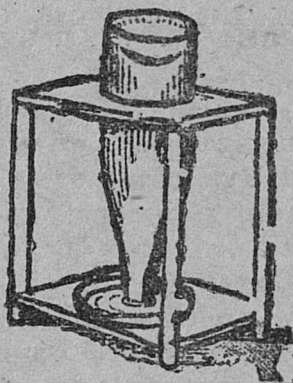
Кojмöд һеҗелсаң 3 төлыгöҗ курög
пiјанлы 3-ыс лун сетчö туса сорас.

Посңи изöм көрымнас сiјö каднас
курög пiјансö пыр щöщ вердöны.

Первојја квајт һеҗелсö тус сора
көрым сетчö посңидiка шырöмөн, 7-d
һеҗелсаң тусыс сетчö гырысҗыкөн-
һин, а даскыкөд һеҗелас сiјö сетöны
ставнас шыртög. Посңöдлöны сöмын
кукуруза.

Кукурузаыс-кö абу, сiјö поҗö веж-
ны мукöд сiкас туса көрымөн, шуам
iдjөн. Шобди да зөр поҗö вежны про-

саһн. Но колө сөмын виқодны сийө, ме-
дым курөг пижанлы ез вескав шыкөм
бакшасөм тусјас. Важ, шыкөм, бакша-
сөм сојан курөг пижанлы зев вреднө,
сийө вайөдө налыг гырк пыщкөс висмө-
мө да овлөны кулөмјас.

Ас вбчөм јуан дөз

Медым курөг пижанлөн јонмисны
дыјасыс, налы колө сетавлыны пос-
вјидик колк кыш, мбө поснї изөм рак
пан пыз.

Поџо курөг пијанлы сетаवлыны шом. Сіјо јона төдчө да отсалө сојан пусанинас.

Шомсө сетөны дрөбитөмөн лібө сы дінө содтөны кос сојан тор.

Јона отсалө курөглы быдмынысө, сојан пышқас-кө кутан содтыны јай да лы пықјас. Тајө көрымсө заводітөны сетны мөдөд һеҕелас. Сіјө сетөны ізөм тус сора көрымкөд.

Курөг пијанлы зев колана сетавлыны веж турунјас. Веж сојанын ем сешөм торјас (вещество) кодјас өдјөн отсалөны курөг пијанлы быдмынысө, да отсалөны сојансө переварітны. Веж турун көрымнас поџө вердны, вердны заводітчан 3-d лунгаң.

Первојја кадө сетөны зөр петасјас. Бөрынасжык курөг пијанөс вердөны кералөм салат лістјасөн, кералөм су өчімөн, томиңик луцерна лістјасөн, клеверөн лібө шырөм пешөрөн. Поџө сетавлыны вуштөм виж соркңи, мөө соркңи да шырөм лук.

Кык мѣбѣ куим њеѣмса курѣг пѣ-
јанлы поѣѣ сетавлыны быдмѣм зѣр
ѣѣнас (кустнас). Курѣг пѣјан кокалѣ-
ны шепсѣ, вужсѣ, а бѣрынас сѣјѣны
вѣр туссѣ. Гырыг курѣгјаслы веж ту-
рун да мукѣд тор ѣшлѣны чукѣрјасѣр
(пучками). Кѣртавлѣм салат, клевен
мѣбѣ мюцерна чукѣр мѣстјас ѣшлысѣ-
ны сы жужда-ѣ, меѣым курѣг пѣјан
сѣјѣс суѣисны.

Тѣлктѣг дѣѣѣрѣтѣмѣн курѣг пѣјан
вѣсѣны дај кулалѣны. Јонжыкасѣ најѣ
кулѣны первојја њеѣемјасас.

Сы вѣсна і колѣ суса вѣѣѣдны сѣс-
тѣма налыг оланѣнсѣ вѣѣѣм могыг, кѣ-
нѣ олѣны курѣг пѣјаныс.

Пѣткајаслѣн, курѣгјаслѣн асмогыс
щѣкыда вайѣдѣ вужан (заразнѣј) вѣсѣм-
јасѣ, сѣ помыг пѣткаыслы шедѣ гмыста
вѣсѣм.

Курѣг пѣјан, кор корсѣны аслыныс
волѣс пыщыс сојансѣ, долалѣны мѣк
ковтѣм сынѣдѣн да кокалѣны ассыныс
асмогсѣ. Сы вѣсна налѣн овлѣ гырк

пыщкөс да мукөд вичөмјас. Быд еікаса
вичөм курөг пілыг падмөдө быдмөмсө
да воғө јона төдчө сіјө ҳоңвизалунө.
Та вөсна курөг піјан визаніныс асмог-
сө колө ідравны да волөссө частөжык
вежлавны. Гојансө да јуансө колө сет-
ны сөстөм дозјөн. Гојаныс кущөм
дозјөн сетавсө, колө частөжык мыскав-
ны да весавны. Гојан дозјасыс-кө пу-
јас, најөс колө мыскавны пөг ва кун-
ваөн да бура төлөдны.

Быд һефелын өтчыд мыскавсө
известка сорасөн. Курөг піјанлы јунысө
оз поғ сетны вевттөм дозјасө, сыпон-
да, мыј вајыс сен өдјө буссалө. Ме-
дым курөг піјанлы вөлі пыр сөстөм
ва, колө лөсөдавны јуктаган дозјас.

Јуктаган дозсө зев кокһыд вөчны
аслыным. Бостны прөстөј суміја (бу-
тылка) да крепітны пубердө. Бутылка
гола улас лөсөдсө блуд, кытчө і ваыс
киссө курөг піјан јуөм сертыыс. Јукта-
ган дозсө колө быд лун тыртны сөс-
төм ваөн.

Јуан доз быд лун мыскавсö пöе
ваөн да щоткаөн лібö мочалкаөн. Не-
дельнас кыкыг лібö кујимыг јуан да
сојан дозјыг мыскавсö пöг чорыд кун-
ваөн.

Курöг пїјан быдмыны јона отсалö
шондї југөр (свет). Та могыг курöг пї-
јанöс колö вїзны југыд шондїја оланїны.
Шондїја шоныд лунјасö најöс колö
лежавлыны ортсö шонтыгны шондї во-
зын. Курöг пїјанöс оз ков кынтыны,
но сїјö-жö каднас колö-ї велöдны кö-
зыдас. Курöг пїјаныг-кö олöны елеме-
зын, шоныд лунјасö сїјö елеме-
засö петкöдöны керка возјасö.

Курöг пїјанöс бостöны (їскусствен-
нöј) matka дїныг кор налы тырö 4 лї-
бö 6 недел.

Вöма вылö курöг пїјанöс колö ве-
лöдны наçöңк, вїдчысöмөн. Колö тöд-
ны, мыј зера кöзыд поводфа дырїї
курöг пїјанöс їскусственнöј мам дїныг
тöрїдны оз поз. Буржык сїјö вöчны
шоныд шондїа лунјасö.

ПӨТКА ВІҒАН ПЛАН КОЛӨ ТЫРТ- НЫ СОДТӨДӨН

Тайө иҗгаас гижөма меҗса колана индиджассө пөтка да курөг пиҗан дөзө-ритөм могыс. Тайө индөджассө пөртны олөмө абу сөкыд быд колхозын, көни јөзсө котыртөма төлкөн бура да уҗыс лыҗыссысө трудоҗенөн, сҗемщина под-вылын.

Пөткајас виҗны да дөзөритны колхоз торјөдө да прикреплайтө сјјө уҗас сещөм колхозникјасөс, кодјас төдөны да раҗейтөны пөтка виҗөмсө, кодјас төдөны да раҗейтөны сјјө уҗсө.

Пөткајасөс вермасны виҗны посҗи челаҗ, школникјас.

Тайыс өприч велөдчыс школникјас асныс вермасны котыртны школа бер-дас пөткавиҗан овмөсјас.

Кооператив да сиктса јөз отсалөмөн, школникјас вермасны лөгөдны не-ыҗыд, колк 200 төрана гөгөр инкуба-тор. Таҗикөн школа скамја вывсаҗ !

мөдас мунны социалистическөй самөн
вылыс сиктсө стрөитан ужјас. Сиктса
томјөз да общественност отсаласны,
јона паскөдны курөг-пөтка виқом.

Но меуса колана тор планјассө
содтөдөн тыртөмын сийө социалистичес-
көй ордјыгөм да ударничество.

Пример вылө вайөдам Кочневскөй
рајоны (Сібырскөй край) пөтка виқан
коммуна „Новое солнце“ вөчисны орд-
јысан договор Крупскаја ыма комму-
накөд.

Со кушөм көсјыгөмјас бостөисны
ас выланыс тајө пөткавиқан овмөс-
јасыс:

1. 10% мындаөз лезны пөжігөн
петтөм; мөд ногөн-кө быд 100 пөжан
колк вылө медым сөмын петтөмыс
колі 10 колкјыс ез на.

2. Лөсөдны 48 бруддер, стрөитны
5 төвса пөтка виқанін;

3. Пөткајаслы вогөгөр кезлө лө-
сөдны турун (земель), туса, мінерала,
да јаја көрымјас;

4. Бура візөмөн да бура дөзөритө-
мөн курөг піжанлыг колк вајөмсө сод-
тыны жынындасыс колөм во сертї;

5. Нуөдны коммунаркајас костын
массөвөј уж, велөдны вым пөтка да
інкубаторјасөн ужалысјасөс, лөгөдны
(гөтөвітны) сус, ужавны кужана смена.

6. Курөг-пөтка візанінјасө, інкуба-
торјасөн да брудсерјасөн ужавны ко-
тыртны піонерјасөс.

Став тајө көсјысөмјассө коммуна
не сөмын тырталө но і тырталө сод-
төдјасөн.

Прімер вылө: кор вөлі шуөма быд
100 колкјыс медым колі петтөг 10-ыс
не уна, а налөн колө сөмын 7 колк.

Колкјалөмыс јона-жө соді.

Колөм вонас-кө сіјө-жө каднас
колкјалісны 1500 колк, то таво колк-
јалісны 5 сурс колк.

Пөтка візанінын-нін ужалө 54 піо-
нер. Ставыс тајө петкөдлө, мыј кык-
нан коммунаса коммунаркајас срукыс воэ-

жык тырталоны асгыныс вöчөм дого-
ворјас.

Тази социалистическөј ордјысөм от-
салö бурмөдны мјанлыс овмөссö быд
отрасль куфта.

Тажö коммуна пример куфта і колö
котыртавны ордјысөмјассö мукöд
колхозас.

Ыжыд отсөг пөтка вјзөмын сетö
пөтка контрактјрутөм.

Контрактаціјасыс нуöдö јонжыкасö
сешөм районјаын, көні пөтка вјзөмыс
јонжыкасö паскалөма.

Договорјасыс контрактјрутөм куфта
вөчавсö колхозјаскөд, көні ещанік
өтувтөм курөг-пөтка, колхозныкјаскөд,
кодјас абу-на өтувтөмаөс, да өтка
олыс гөль да шөркөдфа овмөсјаскөд.

Контрактаціја куфта пөтка вјзан өт-
ка овмөсјаслы сетчө курөг рөдсö бур-
мөдөм могоыс рөдчөга (племеннөј) пе-
тукјас.

Тажö рөдчөга (племеннөј) петукја-
сыс вежсөны прөстөј ас рсда петук-
јас былö.

Кооператив леҗо пемөса көрым да агрофехнической отсөг, овмөсјас көсјыгöны государстволы сдajтны позтыр-гыс жын петуксö да шогмытöм (бракуйтöм) пөт.касö. Быд колкјалыг курöглыг сетны 25 колк.

Таногөн гөл да шөркөд-да öтка олыгјаслы отсалö бурмөдны асгыныс пөтка виҗөмнысö.

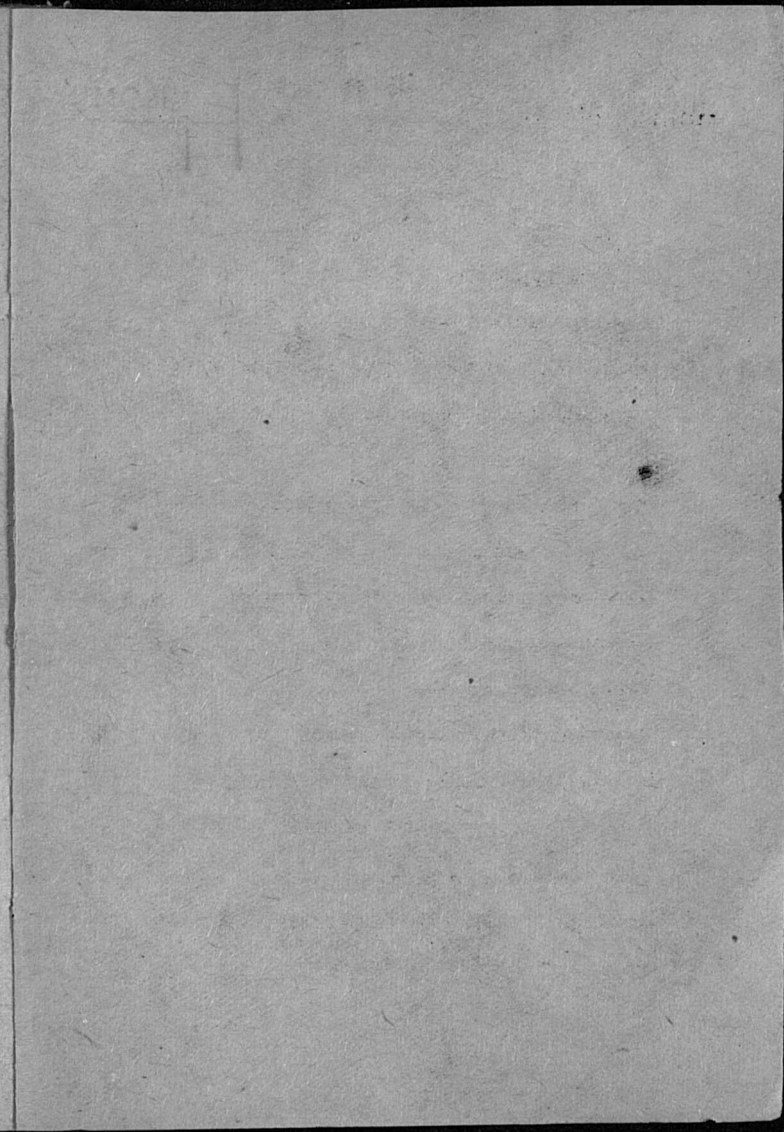
Контрактајја петкөдлө öтка олыг-јаслы гырыг пөтка виҗөмлыг бурлунсö, нуөдө сјö коллективизајја туй вылө.

ИИВ. № 4576

ЈУРИДАЛЫГ

	Лбк.
Бурмөдәм ассыным курөг-пөтка виқом	3
Кушом курөглыс боотны колк рөд вылө	8
Кызи төдмавны свежөј колк	17
Кызи дөңөритны медым курөгјас вајисны унжык бур рөда колк	20
Кызи виқны петука колк	21
Кызи бөрјыны пөжыс курөгјасөс да дө- сөдны позсө	24
Кызи дөңөритны пөжсан курөгөс	26
Пөжөігас колксө дөңөритөм	28
Курөг пі дөңөритөм	30
Инкубаторөн (машінаөн) пөжөм	32
Инкубаторөн пөжөм курөг пі дөңөритөм	37
Курөг піжанөс колө вердны частө да ешаныкөн	44
Пөтка виқан план колө тыртны содтөдөн	55

Бонус 40 урл **8867** | | Коми-3
| | 1-270